

Vurdering av turistfiske som inntektskilde i Norge

- hvilke inntekter gir turistfiske sammenlignet med yrkesfiske?

2003-T059-NM

Trondheim, august 2003

INNHOLD

1	Sammendrag.....	1
2	Bakgrunn og behov.....	3
2.1	Tilnærming og metode.....	4
2.1.1	Gjennomgang og vurdering av foreliggende data.....	4
2.1.2	Innhente data fra reiselivsbedriftene.....	4
2.1.3	Innhente data fra fiskerinæringen.....	4
2.1.4	Konklusjon og anbefaling.....	4
3	Vurdering av foreliggende data om fisketurisme. Fangstdata og inntekter.....	5
3.1	Omfang av fisketurisme – antall utenlandske turister.....	5
3.1.1	Organisert fisketurisme.....	5
3.1.2	Bobil og campingvogn.....	6
3.1.3	Oppsummering antall fiskende turister.....	7
3.2	Fangstdata for fisketuristene.....	7
3.2.1	Estimert fangstdata i foreliggende data.....	7
3.2.2	Kommentarer til datainnhenting og usikkerhetsmomenter.....	9
3.2.3	Nye estimater basert på intervju.....	9
	Turistsegmenteringen og fangstdata.....	9
3.3	Inntekter av fisketuristene.....	11
3.3.1	Generelt.....	11
3.3.2	Kommentarer fra intervju med referansebedrifter.....	12
3.4	Inntekter pr kilo turistfisk.....	13
4	Fangstdata og inntekter fra yrkesfiske.....	14
5	Oppsummering.....	17
5.1	Generelle kommentarer til foreliggende data og nye funn.....	17
5.2	Turistfiske og yrkesfiske - er det mulig å sammenligne inntektene?.....	17
5.3	Andre næringspolitiske konsekvenser.....	18
5.3.1	Reiselivets betydning for verdiskaping, sysselsetting og bosetningsmønster ..	18
5.3.2	Konflikter med kystflåten og fiskebestandens bæreevne.....	19
5.3.3	Attraktive destinasjoner.....	20
	Vedlegg.....	i
	Fangstdata, fiskerinæringen.....	i
	Referansebedrifter.....	ii

Tabeller:

Tabell 1-1 Estimerte fangstdata basert på intervju 2003.	1
Tabell 1-2, Inntekter pr kg fisk. Estimerer basert på intervju, CGE&Y 2003.	2
Tabell 1-3, Verdiskapning og sysselsetting i reiseliv og fiskeri. Kilde: Norges Turistråd/SSB	2
Tabell 3-1, Markedssegmenter innen fisketurisme (Hallenstvedt 2001).....	5
Tabell 3-2 Antall turister i organisert fisketurisme (Hallenstvedt 2001).....	6
Tabell 3-3 Antall turister i organisert fisketurisme fordelt på fylke og segment (Hallenstvedt/Wulff 2002).....	6
Tabell 3-4 Tre turistgrupper/segmenter.(Hallenstvedt 2001).....	7
Tabell 3-5 Turistgrupper i de ulike segment(Hallenstvedt/Wulff 2002).....	8
Tabell 3-6 Fangstdata pr gruppe fordelt på regioner (Hallenstvedt 2001).....	8
Tabell 3-7 Totale fangsttall fisketurisme (Hallenstvedt 2001).....	8
Tabell 3-8, Fisketurister fordelt på turistsegmenter (Intervju 2003).....	9
Tabell 3-9 Fangstdata pr gruppe/uke fordelt på regioner (Intervju 2003).....	9
Tabell 3-10 Totale fangsttall fisketurisme (Intervju 2003).....	10
Tabell 3-11, Totalt turistkonsum pr kg "turistfisk" (Hallenstvedt/Wulff 2002).....	13
Tabell 3-12 Totalt turistkonsum pr kg "turistfisk" (CGE&Y, 2003)	13
Tabell 4-1, Oversikt over arter fra kystflåten, konvensjonelle redskap 2001 (FID 2003).....	15
Tabell 4-2, Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten. (FID 2003).....	15
Tabell 4-3, Estimert eksportverdi / kg fra kystflåten. Kilde: EFF/SSB.	16
Tabell 5-1 Utvikling av sysselsetting innen ulike næringer. Kilde Norges Turistråd./SSB.....	19
Tabell 5-2, Utvikling i verdiskapning i ulike næringer. Tall i løpende, mill NOK. Kilde Norges Turistråd./SSB	19
Tabell 0-1, Fangstdata for kystfartøy - konvensjonelle redskap. Fylkesvis, Oslofjord fylkene og Telemark ikke medregnet.(FID 2003).....	i
Tabell 0-2 Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten Alle fylker inkl.. (FID 2003).....	i
Tabell 0-3, Referansebedrifter som er intervjuet av CGE&Y juni 2003	ii

Figurer:

Figur 3-1, Fisketuristenes totale konsum (Hallenstvedt/Wulff 2002. Tall fra TØI-rapport 475/2000).....	11
Figur 4-1, Fylkesvis fordeling av fangstdata fra kystflåten i 2001 (FID 2003).....	14
Figur 5-1, Inntekter fordelt på kg fisk	17

1 Sammendrag

Det er på det rene at det ikke foreligger data som med høy sikkerhet kan angi hvor mange turister som fisker i Norge og hvor mye disse fisker. Ei heller kan man da med stor sikkerhet anslå inntektene som fisketurismen bringer til Norge.

Cap Gemini Ernst & Young, heretter CGE&Y, har i det arbeid som presenteres i denne rapporten gått gjennom foreliggende data som beskriver omfanget av fisketurister, fangstdata og konsum for denne turistgruppen. Vi har kommentert usikkerhetsmomenter i foreliggende materiale, samt gjennomført intervjuer for å verifisere data.

De funn som er gjort i disse intervjuene peker i den retning at fangstdataene er overestimert, og usikkerhetsmomenter i foreliggende data forsterker dette synet.

Inkluderer vi bilturistene (768 tonn, Hallenstvedt 2001) og tar høyde for usikkerhet kan man på bakgrunn av disse funnene anslå at turistene hvert år tar opp mellom 6 000 og 9 000 tonn fisk fra norskekysten, se tabell under.

	Totalt	
	Lavt	Høyt
A) "Mengdefiskere"	899 695	1 453 250
B) Aktivitets-/sportsfiskere	4 246 285	6 068 313
C) Familieturister	546 480	546 480
SUM organisert fiske	5 692 460	8 068 043
Bobiler og campingvogner	768 000	768 000
SUM totalt kg turistfisk	6 460 460	8 836 043

Tabell 1-1 Estimerte fangstdata basert på intervju 2003.

Det at disse tallene avviker såpass mye fra de anslag Hallenstvedt gir i sin rapport mener vi peker på et behov for en ny og grundig datainnhenting.

Når det gjelder tall fra fiskerinæringen finnes det gode statistikker på fangstkvantum og verdiene av denne fangsten. Etter våre vurderinger vil det, i den grad det er mulig, være mest riktig å se på verdiene av fisk fra kystflåten.

Da det er stor usikkerhet knyttet til fangstdata så vel som det totale konsumet til fisketuristene vil det ikke være mulig å finne direkte, sammenlignbare tall for de inntektene som skapes ved hhv turistfiske og yrkesfiske.

Våre beregninger viser at dersom man fordeler inntektene fra det totale konsumet som de 224 000 fisketuristene legger igjen i Norge¹ på de estimer vi har gjort på fangstdata vil den gjennomsnittlige fisketuristen legge igjen verdier mellom 240 og 400 kr per kilo fisk som tas opp. Vi vil imidlertid understreke at Hallenstvedt/Wulff 2002 anslår at fisketuristenes konsum ligger ca 17% over konsumet til gjennomsnittsturisten, og at det ikke har vært rom for en grundig gjennomgang av disse anslagene i dette arbeidet.

¹ Hallenstvedt/Wulff 2002

Til sammenligning vil verdiene fra kystflåten i gjennomsnitt ligge i overkant av 11 kroner pr kilo for 1-håndsomsetning. Ser vi på *eksportverdien*² av fangst fra kystflåten har vi estimert den *gjennomsnittlige* kiloprisen til å ligge mellom 25 og 45 kroner/kg. Dette estimatet ligger høyt i forhold til den gjennomsnittlige eksportverdien og skyldes blant annet at vi tar høyde for at turistene i stor grad tar opp torsk og andre arter av høy verdi.

Det ligger imidlertid stor usikkerhet bak disse tallene og vi vil derfor *ikke* si at de er direkte sammenlignbare. Beregning av estimatene er beskrevet i hhv kapittel 3 og 4.

Inntekter pr kg fisk		
	Lavt estimat	Høyt estimat
Turistfiske	240	400
Yrkesfiske	25	45

Tabell 1-2, Inntekter pr kg fisk. Estimater basert på intervju, CGE&Y 2003.

Det er imidlertid flere aspekter som skal vurderes når man ser på betydningen av reiseliv, og fisketurismens betydning i Norge. Vi har kort diskutert noen av de mest sentrale aspektene i kapittel 5.3. Tall fra SSB viser at reiseliv totalt i Norge har en verdiskaping som er ca 5 ganger så høy som fiske og fiskeoppdrett i 2001. Sysselsettingen er i 2002 ca 9 ganger så høy for reiseliv som for fiske og fangst og er viktig for sysselsetting og bosetning i distriktene.

Av Norges totale reiselivsmarked kan kun en marginal del knyttes direkte til utenlandske fisketurister, men statistikk viser at fiskereiser og andre aktivitetsferier er et reiselivssegmentet som er i kraftig vekst både i antall turister og omsetning. Mulighetene og utfordringene er mange og store.

	2001	2002
	Verdiskaping, mill NOK	Sysselsetting, direkte
Reiseliv	54 000	160 000
Fiskeri og fangst	10 000	17 000

Tabell 1-3, Verdiskaping og sysselsetting i reiseliv og fiskeri. Kilde: Norges Turistråd/SSB³

² Eksportverdi, eller FOB-verdi, er verdien ved passering norsk grense. Toll, merverdi- og andre avgifter inngår ikke i den statistiske verdien. Kilde: SSB (www.ssb.no)

³ Fiskeri og fangst: verdiskaping i tabell 1-3 gjelder kun fiskeri

2 Bakgrunn og behov

I løpet av 90-tallet har fisketurisme vokst frem til å bli en viktig del av det norske reiselivsmarkedet. Antallet turister som kommer til Norge i forbindelse med fiske er anslått til ca 224 000 i år 2000⁴ og den årlige veksten er anslått til ca 35 000 fisketurister⁵.

Veksten i dette reiselivssegment har ikke bare skapt begeistring, men ført til at yrkesfiskere langs kysten av Norge har tatt til motmæle mot reiselivsnæringens satsing. Kritikernes reaksjoner går først og fremst på at turistene får forsyne seg fritt av våre fiskeressurser, og at turistene generelt viser liten forståelse for at fisk er en begrenset ressurs.

I september 1999 satte derfor Norges Fiskarlag ned et utvalg som skulle kartlegge omfanget av det utenlandske turistfiske, og Abraham Hallenstvedt ble engasjert for å foreta denne kartleggingen. Resultatet av dette arbeidet er presentert i rapporten "Fisk Som Agn – Utenlandsk Turistfiske i Norge" (Mars 2001). Rapporten anslår omfanget av utenlandske turistfiskere samt mengden fisk disse tar opp langs norskekysten.

Med bakgrunn i denne rapporten ønsket så Norges Turistråd å se på de økonomiske konsekvensene av dette turistsegmentet og Hallenstvedt/Wulff presenterte i Februar 2002 rapporten "Turistfiske som inntektskilde".

Aktører innen reiselivsnæringen har hevdet at tallene som fremføres i disse rapportene ikke medfører riktighet, men viser for høye fangsttall, samt gir et noe uriktig bilde av den gjennomsnittlige fisketuristen som kommer til Norge.

Reiselivsbedriftenes Landsforening (heretter RBL) har siden høsten 2001 arbeidet aktivt med turistfiske som et satsningsområde. Målet er å øke verdiskapingen i den enkelte fisketurismebedrift og næringen som helhet gjennom en kvalitetsikring og klassifisering. I tillegg ønsker RBL å avdekke næringspolitiske områder som det må jobbes videre med på vegne av næringssegmentet. For å sikre dette arbeidet settes det i løpet av sommeren 2003 i gang et forsøksprosjekt hvor utvalgte reiselivsaktører rapporterer sine fangstdata via Internett.

Det er på det rene at reiselivsnæringen har betydd mye for lokalsamfunn langs kysten. Økt sysselsetting og handel i reiselivsmarkedet sørger for at distriktene står sterkere når fiskerinæring og annen industri sliter i motgang med lave priser og høy kronekurs.

På bakgrunn av dette ønsker RBL å se på hvilke inntekter turistfiskerne generer og å se dette i forhold til mengde fisk de tar opp. RBL ønsker også i den grad det lar seg gjøre sammenligne med inntekter fra yrkesfiske.

CGE&Y er i den forbindelse bedt om å foreta en *gjennomgang og vurdering* av foreliggende data Hallenstvedt 2001 og Hallenstvedt/Wulff 2001, og på bakgrunn av dette se på hvilke verdier en gjennomsnittlig fisketurist legger igjen i Norge pr kilo fisk han tar opp fra våre havområder.

Videre er CGE&Y bedt om å innhente data som viser inntekter fra yrkesfiske langs norskekysten.

⁴ Hallenstvedt 2001

⁵ Hallenstvedt 2001

Arbeidet som presenteres i denne rapporten er begrenset til ett ukeverk (40 timer), og det er derfor ikke rom for mye informasjonsinnhenting ut over det som foreligger. RBL har imidlertid vært behjelpelig med å sette oss i kontakt med ca 10 reiselivsbedrifter og andre sentrale aktører innen reiseliv og fiskeri som er intervjuet for å verifisere/kommentere foreliggende data.

2.1 Tilnærming og metode

På bakgrunn av problemstillingen har vi valgt følgende tilnærming

2.1.1 Gjennomgang og vurdering av foreliggende data.

En kort beskrivelse av datainnhenting, analyse og konklusjoner i rapportene;

- ”Fisk som Agn – Utenlandsk Turistfiske i Norge” utarbeidet for Norges Fiskarlag av Hallenstvedt 2001. Denne rapporten beskriver fangstdata for turistfiske. Det er signalisert at tallene i denne rapporten er noe i overkant, og det er derfor nødvendig å verifisere disse mot fangstdata fra andre kilder.
- ”Turistfiske som inntektskilde”, utarbeidet for Norges Turistråd av Hallenstvedt/Wulff, februar 2002. Vi tar høyde for at vi får innsyn i de beregninger/bakgrunnsmateriale som ligger til grunn for deres estimater og konklusjoner, deriblant Turiststatistikker fra TØI.

2.1.2 Innhente data fra reiselivsbedriftene

For å vurdere og verifisere foreliggende data er det gjennomført intervjuer med aktører innen reiselivsnæringen. Disse bedriftene er utvalgt for å gi et godt bilde av type bedrift (størrelse, segment med mer) og geografisk beliggenhet langs norskekysten.

Referansebedriftene har gitt tilbakemelding på de resonnementer og funn som er gjort i foreliggende data, i tillegg til at nye data om turistgrupper og fangstdata er innhentet.

2.1.3 Innhente data fra fiskerinæringen

I den grad dette er mulig har vi forsøkt å finne tall som gir et bilde av inntekter fra yrkesfiske som drives i de områder hvor turistfiskerne opererer. Vi vil da forholde oss til fiske som ligger innenfor 12 nautiske mil, eller ”kystflåten” og som fisker med konvensjonelle redskaper.

2.1.4 Konklusjon og anbefaling

Målet for dette arbeide vil søke å gi svar på følgende:

- Vurdere hvorvidt det er mulig å si noe om hvilke inntekter en kilo turistfisk gir ifht en kilo yrkesfisk basert på nye, verifiserte data. Kommentere usikkerhet i estimatene.
- Kort vurdering av andre næringspolitiske konsekvenser av turistfisket og sameksistens med yrkesfiske langs kyst Norge. Trender og utviklingstrekk.
- Anbefale videre arbeid for å avdekke økonomiske og andre næringspolitiske virkninger av fisketurisme.

3 Vurdering av foreliggende data om fisketurisme. Fangstdata og inntekter.

Med utgangspunkt i foreliggende materiale som beskriver omfanget av turister som fisker og mengden fisk som disse tar opp langs norskekysten.

3.1 Omfang av fisketurisme – antall utenlandske turister som fisker

”Fisk som Agn – Utenlandsk Turistfiske i Norge” utarbeidet for Norges Fiskarlag av Abraham Hallenstvedt (mars 2001) gjør anslag basert på hvor mange turistsenger som gir *muligheter for fiske*. Dette betyr at Hallenstvedt her innfører en bred definisjon på fisketuristen.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at Oslofjordfylkene og Telemark ikke er inkludert i rapporten.

3.1.1 Organisert fisketurisme

Hallenstvedt fordeler så de tilgjengelige sengene på 3 ulike markedssegment; reiselivsbedrifter, utleie og utenlandske reiselivsoperatører, spesifisert i tabell 3-1. Det er så gjort anslag på hvor mange av disse sengene som benyttes av fiskende turister.

Markedssegment:	Kjennetegn
Bedriftssegmentet	Reiselivsbedrifter som tilbyr fiskemuligheter for turister på det åpne markedet. Stor variasjon i driftsform og størrelse (hytter, rorbu, camping, hotell mm)
Utleiesegmentet	Hytter og hus som utelukkende tilbys gjennom utleiebedrifter. Noe overlapping med bedriftsmarkedet. Stor variasjon i driftsform og størrelse. Store aktører er Novasol og Dancenter.
Utenlandske reiselivsaktører	Alle utenlandske aktører som tilbyr reiser til Norge med fiske som hovedformål, eller som har fiske som en mulighet.

Tabell 3-1, Markedssegmenter innen fisketurisme (Hallenstvedt 2001)

Belegg av utenlandske turistfiskere er anslått til ca 10 uker med fullt belegg på de tilgjengelige sengene. Dette medfører at man for 2001 anslår antall fisketurister i organisert fisketurisme til ca 190 000 (se tabell under)

Denne andelen er også basert på spørreundersøkelse for bedriftene. For utleiebyråene og de utenlandske operatørene er tallene i større grad basert på antakelser og medfører dermed større usikkerhet.

Bedrifts/incentivmarkedet er et annet og spennende segment som ikke er omtalt over. Dette segmentet retter seg i første rekke mot bedriftsmarkedet, dvs til offentlige og private aktører som holder kundearrangement eller interne møter. Dette segmentet skiller seg fra annen fisketurisme fordi det her ofte er snakk om kortere opphold (1-3 døgn) og at fiske ikke er hovedaktiviteten men kanskje bare en 3-4 timers tur ut med en større båt, og hvor målet i stor grad er en felles opplevelse. Det antas at sjø- og havfiske som aktivitet er ny og har stort potensiale innen incentivsegmentet. I tillegg ligger det tilsynelatende en relativ stor fortjeneste i forhold til den mengde fisk som tas opp.

Tabell 3-2 viser antall fiskende turister fordelt på markedssegment og fylke/landsdel som framkommer i rapporten ”Fisk som Agn - Utenlandsk Turistfiske i Norge”

	Bedrift	Utleie	Utenlandske	Tot senger
Finnmark	11	-	154	165
Troms	408	10	138	556
Nordland	1 561	57	762	2 380
Sum Nord	1 980	67	1 054	3 101
Nord-Trøndelag	581	15	375	971
Sør-Trøndelag	895	33	1 661	2 589
Møre og Romsdal	1 533	387	621	2 541
Sum Midt	3 009	435	2 657	6 101
Sogn og Fjordane	630	342	367	1 339
Hordaland	952	724	1 547	3 223
Sum Vest	1 582	1 066	1 914	4 562
Rogaland	189	474	1 171	1 834
Vest-Agder	112	388	1 821	2 321
Aust-Agder	20	150	833	1 003
Sum Sør	321	1 012	3 825	5 158
SUM i 1 uke	6 892	2 580	9 450	18 922
SUM i 10 uker	68 920	25 800	94 500	189 220

Tabell 3-2 Antall turister i organisert fisketurisme (Hallenstvedt 2001)

I rapporten "Turistfiske som inntektskilde" gir Hallenstvedt/Wulff følgende fordeling av turistene på de ulike segmentene. Som det går frem av figuren er det totale antall fisketurister så å si uendret, men bedriftene har fått en større andel av turistene mens uteieselskapene har tapt markedsandeler.

Rapporten sier ikke noe om det er foretatt ny undersøkelse men vi forutsetter at ny data er årsak til at man har fått denne *forflytningen* av turister fra et segment til et annet. Vi vil i det følgende basere oss på data i tabell 3.3.

	Bedrift	Utleie	Utenlandske	Tot senger
Finnmark	498	-	1 155	1 653
Troms	4 423	100	1 035	5 558
Nordland	17 510	570	5 715	23 795
Sum Nord	22 431	670	7 905	31 006
Nord-Trøndelag	6 749	150	2 813	9 712
Sør-Trøndelag	13 099	330	12 458	25 887
Møre og Romsdal	16 878	3 870	4 658	25 406
Sum Midt	36 726	4 350	19 929	61 005
Sogn og Fjordane	7 222	3 420	2 753	13 395
Hordaland	13 389	7 240	11 603	32 232
Sum Vest	20 611	10 660	14 356	45 627
Rogaland	4 817	4 740	8 783	18 340
Vest-Agder	5 672	3 880	13 658	23 210
Aust-Agder	2 280	1 500	6 248	10 028
Sum Sør	12 769	10 120	28 689	51 578
SUM i 10 uker	92 537	25 800	70 879	189 216

Tabell 3-3 Antall turister i organisert fisketurisme fordelt på fylke og segment (Hallenstvedt/Wulff 2002)

3.1.2 Bil og campingvogn

Anslag er basert bla på statistikk fra TØI (1998) og sammenlignet med andel turister som fisker i Sverige anslår Hallenstvedt at ca 183 000 bilturister fisker under sitt opphold i Norge og at 35 000 av disse ikke deltar i organisert fiske og derfor kommer i tillegg til de utenlandske turistene som er beskrevet over.

3.1.3 Oppsummering antall fiskende turister

På bakgrunn av dette anslår Hallenstvedt at det i år 2000/2001 var 224 000 (183 000 i organisert fiske og 35 000 i bobil og campingvogn) fisketurister i Norge. Våre intervjuer peker på en god del usikkerhetsmomenter til disse dataene, og signaliserer at dette tallet kan være noe høyt. Vi kan imidlertid ikke på bakgrunn av våre intervjuer gi et mer riktig estimat på antall fisketurister.

Kommentarer til datainnhenting og usikkerhetsmomenter:

- Kartlegging av bedrifter som tilbyr fiske gjennom søk på Internett, kontakt med lokale turistbyrå og kommuner gir en god oversikt over hva som finnes på markedet.
- Estimater av fisketuristene baserer seg på senger som er tilgjengelige for fiskende turister, dvs antall senger med muligheter for fiske. Andelen som faktisk fisker er estimert ut fra spørreskjema for bedrifts- og utleie segmentet, mens det forutsettes at alle turister som kommer via utenlandske reiseoperatører fisker. Spørreskjemaet har ikke vært tilgjengelig i denne vurderingen, heller ikke en beskrivelse respondentene fra denne populasjonen og vi kan derfor ikke si noe om hvorvidt respondentene gir et godt statistisk bilde av fisketurismen i Norge.
- Forutsetter vi imidlertid at respondentene gir et representativt bilde av bedriftene som operer i turistfiskemarkedet, er svarprosenten statistisk sett god nok til å beskrive dette markedet. Vi vil derfor støtte oss på disse tallene.
- Anslag for utleiemarkedet (sett bort fra bedriftene) baserer seg på relativt usikre kilder som det ikke har vært rom for å verifisere i dette arbeidet.
- Anslag for utenlandske reiseoperatører. Usikre kilder basert på hjemmesider til tyske, nederlandske og dels svenske sports-/havfiskeklubber. Det ikke har vært rom for å verifisere disse funnene i dette arbeidet.
- Fiskende bilturister. Anslag er basert bla på statistikk fra TØI og andel turister som fisker i Sverige.

3.2 Fangstdata for fisketuristene

3.2.1 Estimert fangstdata i foreliggende data

Hallenstvedt (2001) estimerer fangstdata med bakgrunn i en fordeling av de ulike fisketuristgruppene i tre grupper som vist i tabellen under.

Turistgruppe:	Kjennetegn
A	Mat/Sportsfiskere (mange fiskedager, opptatt av å fylle fryser).
B	Turistfiskere (mange fiskedager, ikke på "matauk", opptatt av naturopplevelser)
C	Familiefiskere (færre fiskedager, ikke alle i reisefølget fisker)

Tabell 3-4 Tre turistgrupper/segmenter.(Hallenstvedt 2001)

Det er så gjort anslag på andelen av de ulike turistgruppene i hvert segment, se tabell under:

	A	B	C
Bedrift	20%	20%	60%
Utleie	20%	20%	60%
Utenlandske	20%	60%	20%

Tabell 3-5 Turistgrupper i de ulike segment(Hallenstvedt/Wulff 2002)

Det er også gjort anslag på hvor disse gruppene av fiskere befinner seg langs norskekysten i forhold til de faktiske fiskemulighetene i følgende regioner:

- Nord-Norge
- Midt-Norge og Møre
- Hordaland og Sogn
- Sørlandet

Anslag på fangsdata, dagsfangster, er basert på statistikk fra fiskefestivaler og konkurranser, samt spørreskjema og intervju med fisketuristbedrifter langs kysten. Det er rettet kritikk til bruken av disse dataene da det hevdes at dette gjennomsnittet kun baserer seg på de som faktisk har fått fisk, og at man således vil få et alt for høyt gjennomsnitt. Det har i dette arbeidet ikke vært rom for en nærmere gjennomgang av disse dataene, men vi har forutsatt at dataene gir et bilde av størrelse og mengde fisk langs norskekysten og at de således kan benyttes for å si noe om spredningen langs kysten.

Region	Fangstdata pr turistgruppe pr uke. Kg		
	A	B	C
Nord-Norge	300	80	6
Midt-/Vest-Norge	200	80	6
Sør-Norge	100	40	6

Tabell 3-6 Fangstdata pr gruppe fordelt på regioner (Hallenstvedt 2001)

Med disse anslagene estimerer Hallenstvedt at fisketurister (eksklusive bilturister) tar opp ca 12,7 tonn fisk fra den norske kysten. Vi gjør oppmerksom på at dette er rund fisk og at Hallenstvedt har beregnet at filetvekten utgjør ca 25% av rund fisk.

Inkluderer man bilturistene og tar høyde for usikkerheten anslår Hallenstvedt at turister fisker et sted mellom 12 000 og 15 000 tonn rund fisk i 2001/2002. Se Tabell 3-7 for detaljer.

Region	Fangstdata pr turistgruppe pr uke. Kg.
Nord-Norge	2 780
Midt-/Vest-Norge	7 708
Sør-Norge	2 150
Sum regioner	12 638
Bobiler og campingvogner	768
SUM	13 407

Tabell 3-7 Totale fangsttall fisketurisme (Hallenstvedt 2001)

3.2.2 Kommentarer til datainnhenting og usikkerhetsmomenter

- Fangsttallene i foreliggende materiale er generelt alt for høye i forhold til de intervju som er gjort med utvalgte bedrifter
- Intervjuobjekter hevder at dersom deres gjester hadde drevet fangst av det omfang som er beskrevet over ville de måtte mangedoble frysekapasitet og kapasitet på båtutleie
- Sportsfiskerne som tidligere er plassert i samme gruppe som matfiskerne er ikke opptatt av å fylle fryseboksen og til dels driver såkalt "catch and release" fiske
- Værforholdene er ikke hensyntatt. De fleste båter som benyttes av turister kan ikke benyttes ved bølgehøyde på mer enn 1,5 meter. Dette gjør at mange av *fiskedagene* faller bort. Spesielt gjelder dette lengst nord i landet, hvor man kan oppleve å få opptil 1 måned kortere sesong.
- Ikke realistisk å støtte seg på tall fra fiskefestivaler og konkurranser. Data som er registrert viser kun den fisk som er fanget, ikke alle deltakerne som faktisk ikke har fått fisk. Det man imidlertid kan lese ut av denne statistikken er størrelsen på den fisken som finnes i området.

3.2.3 Nye estimater basert på intervju

Data fra intervju gjenspeiler ikke de estimater som er presentert i forliggende data. I dette avsnittet vil vi kort kommentere hva disse avvikene går ut på, og så på bakgrunn av nye data komme med nye estimater.

Turistsegmenteringen og fangstdata

Tilbakemeldingene peker på at det ikke er riktig å sette sportsfiskerne i samme gruppe som de såkalte matfiskerne, men at disse faller inn under gruppe B når det gjelder fangstmengde. Årsakene til dette er at sportsfiskerne er på utkikk etter den store fisken, ikke etter mengden og i noen grad også driver såkalt "catch & release". Basert på våre intervjuer vil vi få en fordeling som vist i Tabell 3-8.

Selv om intervju kun er gjennomført med aktører i bedriftsmarkedet mener vi at det er grunn til å anta at sammensetningen av turister i de andre segmentene vil kunne justeres i samme retning.

Fordeling turistgruppe/segment			
	A	B	C
Bedrift	5 %	35 %	60 %
Utleie	10 %	30 %	60 %
Utenlandske	10 %	70 %	20 %

Tabell 3-8, Fisketurister fordelt på turistsegmenter (Intervju 2003)

Basert våre data fra intervjurunde har vi kommet fram til et høyt og et lavt estimat for utenlandske fisketuristers fangstdata. Disse estimatene er presentert i Tabell 3-9.

Estimerte fangstdata. Kilo pr uke.						
	A		B		C	
	Lavt	Høyt	Lavt	Høyt	Lavt	Høyt
Nord-Norge	70	150	55	90	6	6
Midt-/Vest-Norge	60	100	45	70	6	6
Sør-Norge	50	60	35	35	6	6

Tabell 3-9 Fangstdata pr gruppe/uke fordelt på regioner (Intervju 2003)

Estimerte fangstdata 2001/2002. Kg.								
Segment	Bedrift		Uteie		Utenlandske		Totalt	
	Lavt	Høyt	Lavt	Høyt	Lavt	Høyt	Lavt	Høyt
A	215 055	387 680	145 350	220 870	539 290	844 700	899 695	1 453 250
B	1 143 555	1 787 818	319 950	439 560	2 782 780	3 840 935	4 246 285	6 068 313
C	340 200	340 200	92 880	92 880	113 400	113 400	546 480	546 480
SUM organisert fiske	1 698 810	2 515 698	558 180	753 310	3 435 470	4 799 035	5 692 460	8 068 043
Bobiler og campingvogner							768 000	768 000
Tot kg turistfisk	1 698 810	2 515 698	558 180	753 310	3 435 470	4 799 035	6 460 460	8 836 043

Tabell 3-10 Totale fangsttall fisketurisme (Intervju 2003)

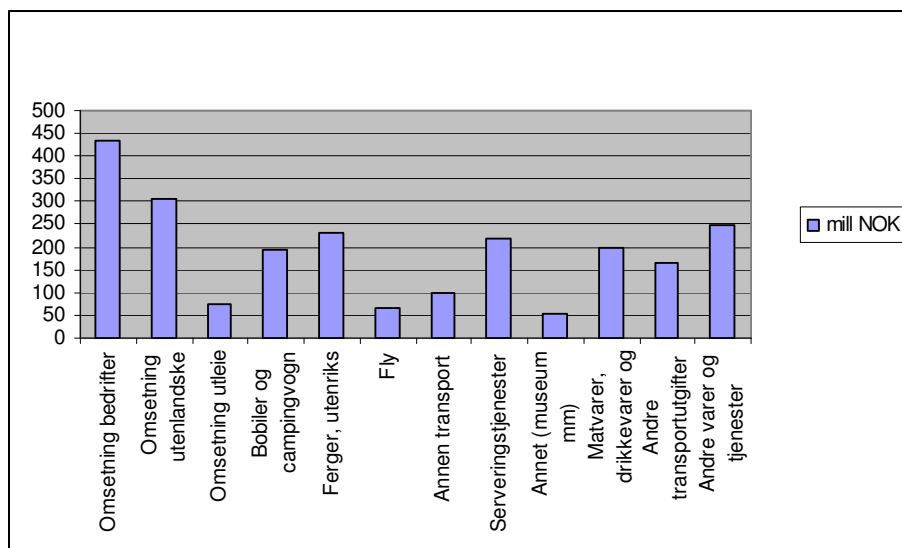
Inkluderer vi bilturistene (768 000 tonn, Hallenstvedt 2001) og tar høyde for usikkerhet kan vi anslå at turistene hvert år tar opp mellom 6 000 og 9 000 tonn fisk fra norskekysten.

Vi gjør igjen oppmerksom på at disse dataene på langt nær gir et godt nok statistisk grunnlag for å si noe sikkert om fangstallene innen norsk fisketurisme. Det er imidlertid på det rene at disse funnene samt usikkerhetsmomenter i foreliggende data peker i den retning at fangstdataene er overestimert, og at det er behov for å foreta ny datainnsamling.

3.3 Inntekter av fisketuristene

3.3.1 Generelt

”Turistfiske som inntektskilde” er utarbeidet for Norges Turistråd av Hallenstvedt/Wulff, (februar 2002). Formålet med utredningen var å gi anslag på noen økonomiske nøkkeltall for turistfisket, ikke en fullstendig samfunnsøkonomisk vurdering av turistfiskets betydning. Noen samfunnsøkonomiske betraktninger er likevel tatt frem i utredningen, og vi vil komme tilbake til disse i kapittel 5.3.

Figur 3-1, Fisketuristenes totale konsum (Hallenstvedt/Wulff 2002. Tall fra TØI-rapport 475/2000)

Hallenstvedt/Wulff forutsetter i sine beregninger at gjennomsnittsturisten har et opphold på 10,8 dager. Videre antas at turistfiskerne har et forbruk som ligger noe over gjennomsnittsturisten. Dette begrunnes bla med at;

- Mange av fisketuristene faller inn under kategorien opplevelsesturister (ca 60% av alle fisketuristene)⁶, en gruppe som normalt er mer betalingsvillig enn gjennomsnittsturisten
- Tyske og nederlandske fisketurister ligger hhv noe og godt over gjennomsnittlig inntekt⁷ og indikerer at vi står overfor et meget betalingsdyktig segment
- Alderssammensetningen indikerer også et voksent og mer betalingsdyktig kundesegment; seks av ti fisketurister er mellom 35-55 år⁸
- De fleste fisketurister reiser i grupper på to personer, mens den mest vanlige boenheten som tilbys har 4-6 sengeplasser. Man antar derfor at fisketuristene betaler en høyere pris enn det som framkommer av pristilbudene pr sengeenhet

Videre er det foretatt følgende justeringer i forhold til gjennomsnittsturistens forbruk på de enkelte kategorier⁸;

⁶Hallenstvedt/Wulff 2002. CGE&Y 2003.

⁷Saunes og Staugaard, 2001/ Hallenstvedt/Wulff 2002

⁸Hallenstvedt/Wulff 2002

- De 35 000 fisketuristene som reiser med bil og campingvogn har et gjennomsnittlig opphold på 14 dager, med et gjennomsnittlig forbruk på kr 400/døgn
- Turistfiskere konsumerer over gjennomsnitt på fergene
- Andel fisketurister som kommer med fly anslås til ca 7% mens andel av totale turister til Norge med fly er 20%
- Serveringstjenestene og konsum av mat og drikkevarer er redusert pga indikasjoner om at fisketuristene har med mer av disse varene inn i landet og med tanke på at de også konsumerer deler av egen fangst.

Basert på disse forutsetningene/antakelsene anslår Hallenstvedt/Wulff 2002 at det totale konsumet fra fisketuristene utgjør ca 2 297 MRD NOK som vist i Figur 3-1. I forutsetningene ligger imidlertid usikkerhetsmomenter og det blir derfor anslått at det totale konsumet ligger et sted mellom 2,2 og 2,4 MRD NOK. Dette betyr at fisketuristen har et gjennomsnittlig forbruk som ligger ca 17% over gjennomsnittsturisten⁹. Som vi har kommentert over er det en del momenter som peker på at fisketuristene har et høyere forbruk enn gjennomsnittsturisten, men vi vil understreke at det ikke har vært rom for en grundig gjennomgang av disse dataene.

3.3.2 *Kommentarer fra intervju med referansebedrifter*

De bedriftene vi har vært i kontakt med (bedrifter og utleie) antyder at dette estimatet er noe høyt, og at trenden for de fleste turistgrupper går mot ukesopphold. Vi har derimot sett at det er store variasjoner i markedet og vi har ikke tilstrekkelig data til å gjøre et nye anslag.

Data fra intervjurunde støtter ellers antakelsene om at fisketuristene er mer betalingsvillige enn gjennomsnittsturisten, og at de sjelden fyller alle sengeplasser i en boenhet.

⁹ Hallenstvedt/Wulff 2002

3.4 Inntekter pr kilo turistfisk

Dersom vi baserer oss på de tall som Hallenstvedt/Wulff (2002) legger frem vil man få totale turistkonsum pr kg "turistfisk" som vist i Tabell 3-10. Turistkonsumet vil altså ligge et sted mellom 147 og 200 kr kg.

Fiske i tonn		
Konsum (1000 kr)	12000	15000
2 200 000	183	147
2 400 000	200	160

Tabell 3-11, Totalt turistkonsum pr kg "turistfisk" (Hallenstvedt/Wulff 2002)

Benytter vi derimot de estimater som er utarbeidet på bakgrunn av intervjuer med referansebedriftene finner vi at turistkonsumet pr kg turistfisk ligger et sted mellom kr 244 og 400. Se Tabell 3-12.

Fiske i tonn		
Konsum (1000 kr)	6000	9000
2 200 000	367	244
2 400 000	400	267

Tabell 3-12 Totalt turistkonsum pr kg "turistfisk" (CGE&Y, 2003)

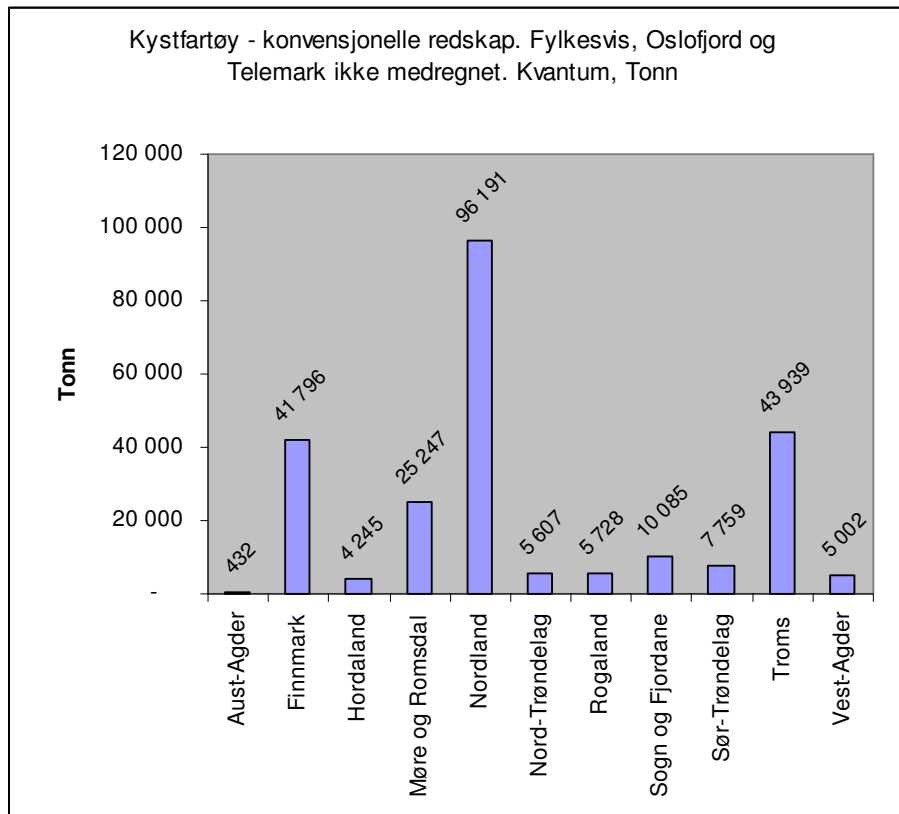
Da vi finner at avvikene fra våre intervju er såpass store i forhold til de funn Hallenstvedt presenterer, mener vi at det er behov for å foreta en ny og grundig datainnhenting for å kunne si noe sikkert om turistenes fangstdata.

4 Fangstdata og inntekter fra yrkesfiske

Etter en gjennomgang av foreliggende statistikker og intervjuer med representanter fra fiskerinæringen, FID og andre interesseorganisasjoner fant vi at det vil være mest relevant å hente ut tall fra kystflåten. Dette begrunnes med at fisketuristene i all hovedsak opererer innenfor denne sonen og at det benyttes konvensjonelle fangstredskaper. Dessverre har det vist seg å være vanskelig å få frem *eksportverdier*¹⁰ for denne kystflåten isolert. Statistisk Sentralbyrå (SSB) som leverer denne statistikken til Eksportutvalget For Fisk (EFF) har ikke mulighet for å gjøre et slikt uttrekk på verdier fra kystflåten. Vi nevner imidlertid at et prosjekt ved Norges Fiskerihøgskole i Tromsø jobber med en kartlegging av verdiskapingen fra kystflåten og at resultater fra dette prosjektet vil være tilgjengelige i løpet av høsten 2003.

Vi ser derfor først på verdien fra kystflåten ved førstehåndsomsetning. Tallene for denne gruppen er hentet fra Fiskeridirektoratet.

Figuren under viser kvantum som ble fisket av kystflåten i 2001. Vi gjør oppmerksom på at vi her har utelatt data fra Oslofjordfylkene og Telemark ihht Hallenstvedt 2001. Totalt ser vi at kystflåten tok opp ca 246 000 tonn i fylkene som er vist under.

Figur 4-1, Fylkesvis fordeling av fangstdata fra kystflåten i 2001 (FID 2003)

¹⁰ Eksportverdi, eller FOB-verdi, er verdien ved passering norsk grense. Toll, merverdi- og andre avgifter inngår ikke i den statistiske verdien. Kilde: SSB (www.ssb.no)

I overkant av 90% av den totale fangsten fra kystflåten fordeler seg på arter som vist i tabell 4-1. Tabellen viser de arter som er mest utsatt for turistfiske¹¹.

Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten.			
Fiskeslag	Verdi/kg	% av total	
		mengde	verdi
ANNEN TORSK	12,78	38 %	44 %
BREIFLABB	29,48	2 %	5 %
BROSME	7,05	2 %	2 %
HYSE	10,83	10 %	10 %
LANGE	12,47	1 %	1 %
MAKRELL	4,30	4 %	1 %
SEI	4,62	19 %	8 %
SKREI	16,26	12 %	18 %
UER	7,60	2 %	2 %

Tabell 4-1, Oversikt over arter fra kystflåten, konvensjonelle redskap 2001 (FID 2003)

Basert på disse data for disse artene får vi totale verdier på fisk fra kystflåten på 2 478 MRD NOK. Deler vi dette tallet på kvantum får vi en gjennomsnittelig verdi ved førstehåndsomsetning på godt og vel 11 kroner/kg. Kiloverdiene for kystflåten ser ut til å være noe høyere enn kiloverdiene for det samlede fisket, og vi tar høyde for dette i videre estimer. I tillegg er det verdt å nevne at en stor del av fangsten fra kystflåten går til videreforedling og man kan derfor anta at den totale verdiskapingen pr kg av den grunn vil være noe høyere enn for gjennomsnittet av det totale fisket.

Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten.			
Fiskeslag	Verdi	Kvantum	Verdi/kg
ANNEN TORSK	1206984514	94449739	12,78
BREIFLABB	126085914	4276737	29,48
BROSME	42467573	6027183	7,05
HYSE	277595057	25625445	10,83
LANGE	36699568	2943546	12,47
MAKRELL	40415035	9395754	4,30
SEI	213567431	46245138	4,62
SKREI	489866043	30118656	16,26
UER	44261613	5824575	7,60
SUM	2 477 942 748	224 906 773	

Tabell 4-2, Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten. (FID 2003)

For at data skal være så sammenlignbare som mulig med data fra turistfiske er det selvfølgelig ønskelig å vurdere inntektene på de artene som er mest utsatt for turistfiske. Som vi har vært inne på finnes det i dag ikke gode nok data på dette området og vi får derfor ingen god vekting av disse verdiene i forhold til den mengde som fiskes av de ulike artene. Fordi anslagene er såpass usikre har vi tatt høyde for dette i våre estimer.

Som nevnt har vi ikke lyktes i å framskaffe data som viser eksportverdiene fra kystflåten. De totale eksportverdiene er imidlertid tilgjengelig via Eksportutvalget For Fisk (EFF) sine hjemmesider¹². Her finner vi eksportverdiene pr art og gjør vi et uttrekk på artene over finner vi tall for mars 2002 som vist i tabell 4-3.

¹¹ Hallenstvedt 2001. CGE&Y 2003.

¹² www.seafood.no

På bakgrunn av disse beregningene blir den gjennomnittelige eksportverdien ca 30,70 NOK per kg for det totale fisket. Tar vi høyde for usikkerhet, og det faktum at kiloverdiene for kystfisket varierer noe fra det totale fisket kan vi si at den *gjennomsnittlige* eksportverdien¹⁰ for fisk fra kystflåten ligger et sted mellom 25 og 45 kr/kg. Vi gjør oppmerksom på at dette estimatet er satt noe høyt i forhold til gjennomsnittlig for å gjøre data så sammenlignbare som mulig med turistfisket hvor arter med høy verdi (torskearter) er de mest attraktive.

Fiskeslag	Eksportverdi	Kvantum	Verdi/kg	Eksportverdi/kg
ANNEN TORSK	3 730 252 033	94 449 739	39,49	39,49
BREIFLABB	241 093 253	4 276 737	56,37	56,37
BROSME	232 470 019	6 027 183	38,57	38,57
HYSE	599 491 774	25 625 445	23,39	23,39
LANGE	155 668 657	2 943 546	52,88	52,88
MAKRELL	86 131 939	9 395 754	9,17	9,17
SEI	826 999 000	46 245 138	17,88	17,88
SKREI	936 689 866	30 118 656	31,10	31,10
UER	94 321 521	5 824 575	16,19	16,19
SUM	6 903 118 062	224 906 773		30,69

Tabell 4-3, Estimert eksportverdi / kg fra kystflåten. Kilde: EFF/SSB.

Forutsetninger for *estimat* av eksportverdier:

- Som nevnt over gjelder dette den totale eksporten pr art. Det er på det rene at 1-håndsverdiene fra kystflåten er høyere enn de totale 1-håndsverdiene og at tabellen over derfor trolig viser noe lavere verdier enn de som er reelt
- Forutsetter at den andel som går til eksport er lik for alle arter og at eksport gjenspeiler fangst
- EFF sine statistikker viser ikke eksportverdi for Breiflabb og Skrei og eksportverdien av disse er beregnet ved å finne forholdstall til gjennomsnittsverdien pr kg for 1-håndsverdien og så multiplisere dette med gjennomsnittlig eksportverdi pr kg.
- Vi gjør også oppmerksom på at eksportverdiene varierer mye i forhold til etterspørsel og kvalitet, og at dette øker usikkerheten i estimatene

5 Oppsummering

5.1 Generelle kommentarer til foreliggende data og nye funn

Det er på det rene at det ikke foreligger noen eksakt statistikk som viser antall fisketurister og fangstdata. De foreliggende rapporter bygger, som vi har kommentert, i stor grad på usikre estimater og antakelser. Det foreligger i tillegg svært lite underlagsmateriale til disse rapportene. Spørreskjema og statistiske resultater fra denne er ikke tilgjengelig og det er derfor vanskelig å vurdere gyldigheten av dette.

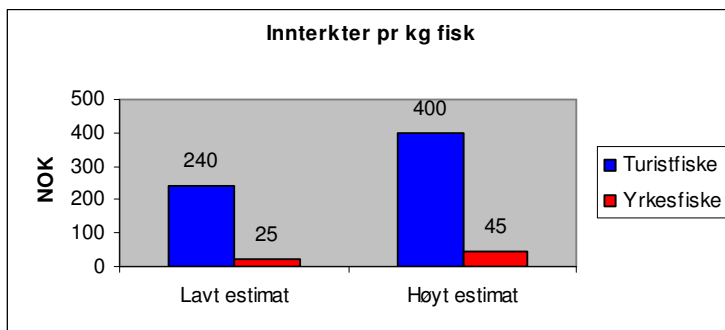
Når vi har basert våre nye estimater på intervju med et titalls bedrifter sier det seg selv at dette er statistisk gyldige data når vi vet at det finnes rundt 900 bedrifter som opererer i dette reiselivssegmentet. Det er imidlertid påfallende at bedriftenes anslag på turistgrupper og fangstdata er såpass sammenfallende, og at de i stor grad avviker fra de data som er presentert i foreliggende data. Vi vil også gjøre oppmerksom på at flere av disse bedriftene allerede er i gang med fangstregistrering og således har et godt bilde av det faktiske fisket. For øvrig viser vi til kapittel 3.2.2 hvor vi peker på usikkerhetsmomenter i forhold til de fangsttall som er presentert tidligere.

5.2 Turistfiske og yrkesfiske - er det mulig å sammenligne inntektene?

På bakgrunn av de analyser som foreligger er vi ikke i stand til direkte å sammenligne ”verdien” eller inntekten av en kg turistfisk mot en kg næringsfisk. Dette fordi vi ikke kjenner alle kilder til foreliggende data på omfang, fangst og inntekter fra turistfiske, men også fordi det ikke har vært mulig å finne sammenlignbare tall fra fiskerinæringen.

Som beskrevet i kapittel 2.4 gir ikke Hallenstvedt/Wulff en fullstendig samfunnsøkonomisk gjennomgang og vurdering av konsekvensene turistfiske gir. Rapporten ser i første rekke på de gjennomsnittlige inntekter av reiselivsprodukter i de tre markedssegmentene (Bedrift, Utleie og Utenlandske operatører), samt turistkonsum for de tre turistgruppene.

Selv om vi ikke kan presentere direkte sammenlignbare tall er på det rene at inntektene pr kg turistfisk selv basert på det laveste estimat ligger betraktelig over den verdien vi har beregnet at en kg fisk fra kystflåten har når den forlater den norske grensen. Dette er illustrert i figur 5-1. For beregninger se kapittel 3 og 4.

Figur 5-1, Inntekter fordelt på kg fisk

5.3 Andre næringspolitiske konsekvenser

Når man skal vurdere betydningen av reiselivsnæringens satsing på fisketurisme er det derfor ikke nok å se på inntektssiden og vurdere denne opp mot eksportverdiene fra kystflåten.

Reiseliv er verdens største industri sett i den store internasjonale sammenheng. Det er også en industri med stor vekst, samtidig som tradisjonelt store markeder som Tyskland og USA fortsetter veksten har nye markeder, som Japan, Russland og kanskje i størst grad Kina kommet med full tyngde i den internasjonale turistsammenheng¹³. World Tourism Organization anslår at antallet turister fram til 2020 vil øke til ca 1 500 mill turister, og at den globale omsetningen i forbindelse med disse reisene vil være ca 16 000 mill kroner.

I dag har Norge ca 0,4 % av verdens turismes omsetning og av denne andelen utgjør fisketurismen kun en marginal del. Spørsmålet er hvilken andel av den globale turismen Norge ønsker å oppnå i årene som kommer og hvor mye av dette som skal tilfalle fisketurismen. Mulighetene og utfordringene er definitivt store.

Under har vi trekt fram momenter det er viktig å vurdere i en diskusjon rundt videre satsing innen reiseliv og fisketurisme.

5.3.1 Reiselivets betydning for verdiskaping, sysselsetting og bosetningsmønstre

Som vi var inne på i kapittel 3 er reiselivsnæringen en sammensatt næring som omfatter flere ulike typer virksomheter. Det som gjerne omtales som kjernen innen reiselivsnæringen er imidlertid overnatting, servering, persontransport, opplevelser og aktiviteter. I tillegg til dette kommer omsetning i dagligvare/kiosk/bensinstasjoner og annen servicenæring. I 1988 etablerte Statistisk Sentralbyrå, SSB, et satellittregnskap som definerer reiselivet samlet sett og avgrenser mot andre næringer. For tidligere år finnes altså ikke spesifikk statistikk for reiselivsnæringen, men tall for ”Hotell og Reiseliv” er benyttet for å sammenligne utviklingen mot andre næringer.

Totalt er det i dag sysselsatt 160 000 personer i næringen, en økning på 16 000 fra 1988 som viser at næringen hadde en sterkere vekst enn den samlede norske sysselsettingen, og nå utgjør ca 7 % av den totale norske sysselsettingen. Ser man på underleverandører og størrelsesorden på innkjøp fra reiselivsnæringen (ca 68 mrd kr, 2001) antas det at ytterligere 100 000 sysselsatte indirekte arbeidere for reiselivet. Til sammen snakker vi altså om at reiselivet direkte og indirekte sysselsetter ca 250 000.

Reiselivet har videre en desentralisert struktur som gjør at svært mange henter sysselsettingsmessige gevinster fra næringen. Totalt har også næringen et flertall av kvinnearbeidsplasser (ca 70% i overnatting og servering¹⁴) som mange steder sørger for en gunstig balanse i lokalsamfunnet.

For fisketurismen anslår Hallenstvedt/Wulff en sysselsetting på ca 1246 årsverk (innen bedriftssegmentet) og anslår at vel 50% av disse årsverkene er besatt av kvinner (ca 623 årsverk)¹⁵. Storparten av disse arbeidsplassene ligger i distriktene.

¹³ World Tourism Organization / Norges Turistråd (www.ntr.no/fakta_om_norsk_turisme)

¹⁴ Norges Turistråd (www.ntr.no/fakta_om_norsk_turisme/reiselivets_ekonomiske_betydning_for_norge)

¹⁵ Hallenstvedt/Wulff 2002

Til sammenligning ser vi at antall arbeidsplasser i fiskerinæringen, jordbruk og annen industri som har vært viktig i distriktene har hatt en fallende kurve over de siste årene. Tabell 5-1 viser utviklingen i sysselsetting i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med andre næringer over en 40-års periode. Som vi ser viser denne dels dramatiske endringer, spesielt med store fall innen primærnæringene hvor vi ser at sysselsettingen har hatt en nedgang på opp mot 70%, mens vi ser en tilsvarende økning innen servicenæringene.

Næring	1960	1980	2002	% endring i perioden 1960 - 2002
Hotell og restaurantvirksomhet	25 000	40 000	67 000	168
Engros-/detaljhandel	164 000	287 000	278 000	70
Bygg- og anlegg	133 000	146 000	152 000	14
Industri	358 000	388 000	286 000	-20
Jordbruk og skogbruk	220 000	147 000	72 000	-67
Fiskeri og fangst	55 000	14 000	17 000	-69

Tabell 5-1 Utvikling av sysselsetting innen ulike næringer. Kilde Norges Turistråd./SSB

SSB's satellittregnskap viser at reiselivet i 2002 har en samlet omsetning på ca 122 mrd NOK, nesten en fordobling siden 1988. Av de 122 mrd kommer ca 68 mrd fra næringer som er "underleverandører" til reiselivet. Næringens desentraliserte struktur tatt i betraktning viser disse tallene at reiseliv gir betydelige nærings- og sysselsettingsmessige gevinster i mange distrikter. Fisketurismen forsterker denne desentraliserte strukturen.

Samlet har reiselivet i dag en verdiskaping som er ca 5 ganger så høy som fiske og fiskeoppdrett, 3 ganger så høy som jordbruk og skogbruk og mer enn 50% høyere enn i verkstedindustrien¹⁶.

Ser vi på verdiskapingen over en 40-års periode må vi som tidligere se på hotell og restaurant, men vi ser av Tabell 5-2 at denne næringen har vært en betydelig bidragsyter til norsk verdiskaping.

Næring	1960	1980	2001	% endring i perioden 1970 - 2001
Hotell og restaurantvirksomhet	1 030	3 600	16 300	1483
Fiskeri	1 330	2 420	10 000	651
Industri	17 370	45 130	131 000	644
Varehandel	14 770	34 880	103 000	598
Sjøtransport	7 310	12 690	32 000	338
Jord- og skogbruk	3 880	10 480	15 000	287

Tabell 5-2, Utvikling i verdiskaping i ulike næringer. Tall i løpende, mill NOK. Kilde Norges Turistråd./SSB

5.3.2 Konflikter med kystflåten og fiskebestandens bæreevne

Opprettholdelse av bestandene er grunnleggende for videre eksistens både for reiselivet og kystflåten. Begge næringene har et felles ansvar for å ta hensyn til hverandre og til fiskeressursene.

Selv om det fremdeles er et meget stort potensiale innen fisketurisme langs norskekysten kan en fortetting av fisketurisme på små områder være uheldig.

¹⁶ Norges Turistråd (www.ntr.no/fakta_om_norsk_turisme/reiselivets_ekonomiske_betydning_for_norge)

Det er begrensninger for hvor mye fisk som kan tas opp, og reiselivsnæringen har et ansvar for å gjøre sitt for å sørge for en bærekraftig utvikling. I så måte er registrering av fangstdata for fisketurismen et steg i riktig retning.

5.3.3 Attraktive destinasjoner

Norges attraktivitet som reisemål overfor de segmentene vi her snakker om avhenger av at det ikke oppleves å være trengsel om fisket.

En god tilrettelegging og utvikling av kvalitetssikrede produkter vil være med på å styrke grunnlaget for denne næringen og ytterligere øke inntektene fra dette fisket.

Reiselivsnæringen har også et ansvar for å gi sine kunder tilstrekkelig informasjon om hva som er akseptert adferd, og det er vårt inntrykk at dette er et område det legges vekt på. Utfordringen her er trolig størst når det gjelder å fange opp turister som ikke benytter seg av organiserte, tilrettelagte tilbud der informasjon blir gitt som en del av produktet.

Samarbeid mellom reiselivsnæringen, fritidsfiskere og yrkesfiskere er et nødvendig suksesskriterium for alle parter.

Vedlegg

Fangstdata, fiskerinæringen

Kystfartøy - konvensjonelle redskap. Fylkesvis, Oslofjord og Telemark ikke medregnet.

Fylke	Verdi	Kvantum	% av totalt		
			kvantum	% av total verdi	
Aust-Agder	AA	5450489	431945	0,18 %	0,20 %
Finnmark	F	468780303	41796061	16,99 %	17,22 %
Hordaland	H	41466607	4244623	1,73 %	1,52 %
Møre og Romsdal	M	299420391	25246907	10,26 %	11,00 %
Nordland	N	1067745941	96191214	39,10 %	39,22 %
Nord-Trøndelag	NT	62916678	5607388	2,28 %	2,31 %
Rogaland	R	49337794	5727701	2,33 %	1,81 %
Sogn og Fjordane	SF	132118203	10085043	4,10 %	4,85 %
Sør-Trøndelag	ST	82285176	7759427	3,15 %	3,02 %
Troms	T	460204744	43938506	17,86 %	16,91 %
Vest-Agder	VA	52471621	5001589	2,03 %	1,93 %
SUM		2722197947	246030404	100,00 %	100,00 %

Tabell 0-1, Fangstdata for kystfartøy - konvensjonelle redskap. Fylkesvis, Oslofjord fylkene og Telemark ikke medregnet. (FID 2003)

Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten.

Fiskeslag	Verdi	Kvantum	Verdi/kg	% av totalt	
				kvantum	verdi
ANNEN TORSK	1206984514	94449739	12,78	42,00 %	48,71 %
BREIFLABB	126085914	4276737	29,48	1,90 %	5,09 %
BROSME	42467573	6027183	7,05	2,68 %	1,71 %
HYSE	277595057	25625445	10,83	11,39 %	11,20 %
LANGE	36699568	2943546	12,47	1,31 %	1,48 %
MAKRELL	40415035	9395754	4,30	4,18 %	1,63 %
SEI	213567431	46245138	4,62	20,56 %	8,62 %
SKREI	489866043	30118656	16,26	13,39 %	19,77 %
UER	44261613	5824575	7,60	2,59 %	1,79 %
SUM (gjsn)	2 477 942 748	224 906 773		100,00 %	100,00 %

Tabell 0-2 Kystfartøy - konvensjonelle redskap. 2001. Arter som utgjør ca 90% av fangsten Alle fylker inkl.. (FID 2003)

Referansebedrifter

Bedrift	Adresse	Kontaktperson
Korshamn Rorbuer	Korshamn	Steinar Jensen
Havstuene	Harøy	Janne Huse
Hitra Turistservice	Sandstad, Hitra	Astri Thams
Vågen Camping	Hitra	Jan Pettersen
Wærem Hyttegrend	Kolvereid	Guttorm Østevik
Artic Seasport	Tverlandet	Torfinn Andreassen
Lofoten Rorbuerie	Kabelvåg	Arnstein Larsen
Repvåg Fjordhotell og Rorbuser	Repvåg	Håkon Karlsen

Tabell 0-3, Referansebedrifter som er intervjuet av CGE&Y juni 2003